

særligt, — og derfor overraskes man så meget mere, fordi der her er noget virkelig særligt, særpræget og særegent. Her finder man baade ind til den primitiveste Form for Gravvård (Gravstedspleje), og desuden finder man Ønske-Løsninger, som Havearkitekter og Kirkegårdsfolk i de sødste Drømme kan tænke sig dem. Ikke alle Dalarnes Kirkegårde kan der her fortælles om, men dog lidt mere om 4 af dem; af disse er de 2 beliggende i Stora-Tuna-Borlänge Kommune, den tredje er Leksands og den fjerde Rättviks.

Om Kirkegårdene i Stora-Tuna fortæller Kyrkogårdsf. *E. Danielsson* i Foreningen Sveriges Kyrkogårdsforeståndares Årsberetning (1945) bl. a. følgende, som anføres til Orientering.

Stora-Tuna har 4 Kirkegårde, af hvilke

Den gamle Kirkegård ved Stora-Tuna Kirke er den ældste, uden at man dog kan sige, hvor gammel den er. Allerede ved 1100-Tallet har der ligget en Kirke her. Efter en Beskrivelse fra Midten af 1700-erne var den da indhegnet med en Mur af Gråsten, ca. 1,5 m høj og mere end 1 m tyk. På Muren fandtes et rødtjæret Spåntag, hvorved Murens samlede Højde blev på ca. 3 m. Den havde 3 murede Porte med runde Spåntag, der var malet i lysegrøn Oliefarve, hvorved det hele maa have fået et meget malerisk Udseende. Fra Portene gik stenlagte Gange frem til Kirkens Portaler, og ved den Tid, som Beskrivelsen omtaler, plantedes der Løn og Røn på Kirkegården; men alt dette er nu borte og erstattet med andet, — her som andre Steder på Kirkegårdene.

Fortsættes i næste Nr.

Seurakuntaopisto (Församlings-högskola) tar hand om specialutbildning av gravgårdsskötare i Finland

Kunstneren Ilmari Wirkkala

»*Suomen Kirkon Seurakuntalyön Keskusliitto*«, som har en motsvarande systerorganisation — Förbundet för svenskt församlingsarbete i Finland, har för tre år sedan startat en kyrklig högskola för vidare utbildning av kyrkliga ämbetsmän och funktionärer. För detta ändamål köpte Keskusliitto en sk. Luther-opisto (Lutherinstitutet) i *Tusby* ca. 30 km. från Helsingfors norrut. Eldsvådan hade tidigare härjat institutet så att endast biblioteket räddades.

Vid sidan av de många kurser som vid den provisoriskt uppbyggda skolan har pågått har på förslag av Hautausmaiden *Ystävät* (Gravgårdarnas vänner), som arbetar under samma Keskusliitto, fungerat en kurs för vidare utbildning av gravgårdsskötare, d. v. s. trädgårdsarkitekter, trädgårdsmästare, gravgravare, kyrkvårdar m. m. som har närmasta hand om gravgår-

darna i sin egen församling. Hittills har kurserna varit 3 tillsammans och elevantalet i medeltal 20. Som lärare har varit skolans direktör, kyrkoherden *Hannes Kauppinen*, Hautausmaiden *Ystävät* ry:s sekreterare *Ilmari Wirkkala*, inspektören för Helsingfors gravgårdar, trädgårdsarkitekten *Ola Mannström*, överträdgårdsmästaren för Åbo begravningsplatser *E. Laaksonen* och trädgårdsmästaren i Kouvola köping *V. Valento*.

I dessa dagar har en pristävlan mellan arkitekter om skolans framtida byggnadsplan avgjorts, och sättes arbetena genast i gång så fort som tillstånd till byggnadernas utförande och materialköp kan erhållas.

Skolan har en stor park och det är meningen att under pågående kurser för gravgårdsskötare utarbeta en liten mönstergravgård i parken.